

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ ЯКІСТЮ

Сертифікована на відповідність ДСТУ ISO 9001:2015 (ISO 9001:2015, IDT)

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

***КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА /
GRADUATION PAPER***

Методичні рекомендації

ступінь вищої освіти	бакалавр /	bachelor
галузь знань	24 Сфера обслуговування /	Services
спеціальність	242 Туризм /	Tourism
освітня програма	Туризм /	Tourism

Розробники: Кізюн Алла, кандидат географічних наук, доцент,
Чорна Наталія, доктор історичних наук, професор.
Онищук Наталя, кандидат економічних наук, доцент,

Гарант освітньої програми «Туризм» – Кізюн Алла, кандидат географічних наук, доцент.

Обговорено та схвалено:

на засіданні кафедри туризму та готельно-ресторанної справи 13.10.2025 р.
пр. № 15;

на засіданні методичної комісії факультету торгівлі, маркетингу та сфери
обслуговування 27.10.2025 р. пр. № 09.

Рецензент: Антонюк Катерина, доктор філософії за спеціальністю «Економіка»,
доцент.

Редактор: Фатєєва Т.
Комп'ютерна верстка: Шуляк Н.

Підп. до друку 19.11.2025 р. Формат 60x84/16. Папір офсетний
Друк ксероксний. Ум. друк. арк. 2,26.
Обл.-вид. арк. 1,79. Тираж 2. Зам. № 568.

Редакційно-видавничий відділ ВТЕІ ДТЕУ
21000, м. Вінниця, вул. Хмельницьке шосе, 25

1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

Кваліфікаційна робота – це самостійне наукове дослідження, яке виконує здобувач вищої освіти при завершенні навчання за освітньою програмою ВТЕІ ДТЕУ та яке призначене для об'єктивного контролю ступеня сформованості компетентностей в обраній галузі професійної діяльності, які зазначені у стандартах вищої освіти ступеня «бакалавр».

Кваліфікаційна робота являє собою висвітлення стану вивчення проблеми (огляд та аналіз), детально обґрунтовану та належним чином оформлену пропозицію, що передбачає впровадження (за можливості) певних змін (нововведень) у діяльність об'єкту дослідження, та висновки.

Виконання кваліфікаційної роботи здобувачами вищої освіти у ВТЕІ ДТЕУ регулюється передбачає реалізацію таких завдань:

- поглиблення, систематизацію та закріплення знань, набутих в процесі навчання;

- розвиток навичок та умінь здійснення інформаційно-аналітичної, проєктно-дослідницької діяльності для вирішення прикладних проблем тематики дослідження;

- опанування теоретичними знаннями за темою кваліфікаційної роботи – на основі вивчення та систематизації сучасної спеціальної літератури вітчизняних та зарубіжних авторів, проведення її критичного аналізу, узагальнення історичного та гносеологічного аналізу;

- розвиток умінь вести науковий пошук, узагальнювати різні пропозиції (точки зору, методичні підходи, концепції), чітко аргументувати власну точку зору з досліджуваної проблеми;

- набуття вміння адаптації теоретичних положень, методичного інструментарію, викладеного в спеціальній літературі, передового досвіду науковців та практиків до умов діяльності об'єкту дослідження;

- закріплення практичних навичок проведення досліджень, формування його методичного забезпечення – з урахуванням сутності поставленої проблеми та обмежень, що мають тісний зв'язок з діяльністю об'єкту дослідження;

- опанування навичками логічного, аргументованого та послідовного обґрунтування висловленої пропозиції стосовно проблеми, що вирішується, проведення планових і прогнозних розрахунків на базі сучасного методичного забезпечення, оцінювання ефективності висловленої пропозиції;

- оволодіння системним підходом, сучасною методологією, методичним інструментарієм та технологічними прийомами обґрунтування власних пропозицій, оцінки їх наслідків, впровадження розроблених рекомендацій та пропозицій у практичну діяльність конкретного підприємства (організації, установи).

У методичному плані зміст кваліфікаційної роботи базується на компетентностях здобувачів вищої освіти, сформованих в процесі теоретичного навчання, виконання ними науково-дослідної роботи, а також проходження виробничої (переддипломної) практики.

Кваліфікаційна робота здобувача ступеня вищої освіти «бакалавр» виконується з метою підтвердження рівня професійної та наукової підготовки випускника першого рівня вищої освіти. Основне завдання кваліфікаційної роботи – продемонструвати здатність розв’язувати складні задачі і проблеми у певній галузі професійної діяльності, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій з використанням сучасного економіко-математичного інструментарію, статистичних методів аналізу та обробки даних.

Виконання кваліфікаційної роботи здобувачами першого рівня вищої освіти за спеціальністю 242 Туризм освітньою програмою «Туризм» покликане сформулювати у них наступні **компетентності**:

– **інтегральна:**

– ІК. Здатність комплексно розв’язувати складні професійні задачі та практичні проблеми у сфері туризму і рекреації як в процесі навчання, так і в процесі роботи, що передбачає застосування теорій і методів системи наук, які формують туризмознавство, і характеризуються комплексністю та невизначеністю умов.

– **загальні:**

К1. Здатність реалізувати свої права і обов’язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

К2. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.

К3. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

К4. Здатність до критичного мислення, аналізу і синтезу.

К5. Прагнення до збереження навколишнього середовища.

К6. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

К7. Здатність працювати в міжнародному контексті.

К8. Навички використання інформаційних та комунікаційних технологій.

К9. Вміння виявляти, ставити і вирішувати проблеми.

К10. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.

К11. Здатність спілкуватися іноземною мовою.

К12. Навички міжособистісної взаємодії.

К13. Здатність планувати та управляти часом.

К14. Здатність працювати в команді та автономно.

К14¹ Здатність ухвалювати рішення та діяти, дотримуючись принципу неприпустимості корупції та будь-яких інших проявів недоброчесності.

- **спеціальні (фахові, предметні):**

К15. Знання та розуміння предметної області та розуміння специфіки професійної діяльності.

К16. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

К17. Здатність аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал територій.

К18. Здатність аналізувати діяльність суб'єктів індустрії туризму на всіх рівнях управління.

К19. Розуміння сучасних тенденцій і регіональних пріоритетів розвитку туризму в цілому та окремих його форм і видів.

К20. Розуміння процесів організації туристичних подорожей і комплексного туристичного обслуговування (готельного, ресторанного, транспортного, екскурсійного, рекреаційного).

К21. Здатність розробляти, просувати, реалізовувати та організовувати споживання туристичного продукту.

К22. Розуміння принципів, процесів і технологій організації роботи суб'єкта туристичної індустрії та її підсистем.

К23. Здатність забезпечувати безпеку туристів у звичайних та складних форс-мажорних обставинах.

К24. Здатність здійснювати моніторинг, інтерпретувати, аналізувати та систематизувати туристичну інформацію, уміння презентувати туристичний інформаційний матеріал.

К25. Здатність використовувати в роботі туристичних підприємств інформаційні технології та офісну техніку.

К26. Здатність визначати індивідуальні туристичні потреби, використовувати сучасні технології обслуговування туристів та вести претензійну роботу.

К27. Здатність до співпраці з діловими партнерами і клієнтами, уміння забезпечувати з ними ефективні комунікації.

К28. Здатність працювати у міжнародному середовищі на основі позитивного ставлення до несхожості до інших культур, поваги до різноманітності та мультикультурності, розуміння місцевих і професійних традицій інших країн, розпізнавання міжкультурних проблем у професійній практиці.

К29. Здатність діяти у правовому полі, керуватися нормами законодавства.

К30. Здатність працювати з документацією та здійснювати розрахункові операції суб'єктом туристичного бізнесу.

Виконання здобувачами вищої освіти кваліфікаційної роботи забезпечить досягнення ними відповідних **програмних результатів навчання**:

ПР1. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці основні положення туристичного законодавства, національних і міжнародних стандартів з обслуговування туристів.

ПР2. Знати, розуміти і вміти використовувати на практиці базові поняття з теорії туризму, організації туристичного процесу та туристичної діяльності суб'єктів ринку туристичних послуг, а також світоглядних та суміжних наук.

ПР3. Знати і розуміти основні форми і види туризму, їх поділ.

ПР4. Пояснювати особливості організації рекреаційно-туристичного простору.

ПР5. Аналізувати рекреаційно-туристичний потенціал території.

ПР6. Застосовувати у практичній діяльності принципи і методи організації та технології обслуговування туристів.

ПР7. Розробляти, просувати та реалізовувати туристичний продукт.

ПР8. Ідентифікувати туристичну документацію та вміти правильно нею користуватися.

ПР9. Організовувати процес обслуговування споживачів туристичних послуг на основі використання сучасних інформаційних, комунікаційних і сервісних технологій та дотримання стандартів якості і норм безпеки.

ПР10. Розуміти принципи, процеси і технології організації роботи суб'єкта туристичного бізнесу та окремих його підсистем (адміністративно-управлінська, соціально-психологічна, економічна, техніко-технологічна).

ПР11. Володіти державною та іноземною (ними) мовою (мовами), на рівні, достатньому для здійснення професійної діяльності.

ПР12. Застосовувати навички продуктивного спілкування зі споживачами туристичних послуг.

ПР13. Встановлювати зв'язки з експертами туристичної та інших галузей.

ПР14. Проявляти повагу до індивідуального і культурного різноманіття.

ПР15. Проявляти толерантність до альтернативних принципів та методів виконання професійних завдань.

ПР16. Діяти у відповідності з принципами соціальної відповідальності та громадянської свідомості.

ПР17. Управляти своїм навчанням з метою самореалізації в професійній туристичній сфері.

ПР18. Адекватно оцінювати свої знання і застосовувати їх в різних професійних ситуаціях.

ПР19. Аргументовано відстоювати свої погляди у розв'язанні професійних завдань.

ПР20. Виявляти проблемні ситуації і пропонувати шляхи їх розв'язання.

ПР21. Приймати обґрунтовані рішення та нести відповідальність за результати своєї професійної діяльності.

ПР22. Професійно виконувати завдання в невизначених та екстремальних ситуаціях.

Основні наукові результати кваліфікаційної роботи обов'язково повинні бути опубліковані у Віснику студентського наукового товариства «ВАТРА» або інших виданнях ВТЕІ ДТЕУ в кількості не менше однієї статті та відображені у календарному плані виконання роботи.

Закріплення теми кваліфікаційної роботи, призначення наукового керівника і консультантів (у разі потреби) затверджується наказом директора за поданням декана та завідувача кафедри з урахуванням графіка навчального процесу.

Науковим керівником кваліфікаційної роботи, як правило, призначається науково-педагогічний працівник кафедри, який має науковий ступінь доктора або кандидата наук, і проводить наукові дослідження за відповідним напрямом.

У разі, якщо науково-педагогічний працівник кафедри немає наукового ступеня або науковий ступінь не відповідає напряму дослідження, дозвіл на керівництво надається вченою радою ВТЕІ ДТЕУ та призначається науковий консультант за відповідним фахом.

До основних обов'язків наукового керівника кваліфікаційної роботи відносяться:

- допомога здобувачеві вищої освіти в остаточному формулюванні теми дослідження, формування структури роботи та плану;

- надання консультацій щодо вивчення окремих літературних джерел, збору та обробки інформаційних матеріалів діяльності об'єкта дослідження кваліфікаційної роботи, методичних аспектів використання окремих аналітичних, прогнозних, експертних розрахунків, застосування окремих методичних прийомів дослідження тощо;

- забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачем вищої освіти;

- консультування щодо змісту кваліфікаційної роботи, відповідності підготовлених матеріалів вимогам, що висуваються до неї;

- контроль за виконанням окремих етапів роботи, оформлення поетапних результатів дослідження;

- підготовка здобувача вищої освіти до проходження захисту кваліфікаційної роботи;

- складання відгуку про відповідність кваліфікаційної роботи вимогам та оцінювання можливості її допуску до захисту.

За дані, викладені у кваліфікаційній роботі, порядок використання фактичного матеріалу під час її виконання, обґрунтованість й достовірність висновків, положень відповідає здобувач вищої освіти і науковий керівник. Не допускається запозичення (плагіат) матеріалу без посилання у кваліфікаційній роботі на автора та джерело інформації.

Критерії плагіату чітко визначені у Положенні про дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти (<http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/35.pdf>).

Кваліфікаційна робота виконується державною мовою. Написання кваліфікаційної роботи іншою, ніж державна, мовою можливе за поданням декана факультету та погодженням директора.

Використання ШІ при виконанні кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до Політики застосування штучного інтелекту (ШІ) <http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/96.pdf>. Згідно п. 3.1, Інститут заохочує відповідальне використання ШІ для покращення та оптимізації процесу навчання. Здобувачі можуть використовувати інструменти ШІ для таких завдань, як планування та генерація ідей, допомога в дослідженнях, покращення власного тексту, за умови, що фінальний продукт є результатом їхньої власної інтелектуальної праці. При виконанні кваліфікаційної роботи, написанні наукових статей, тез здобувачі вищої освіти мають дотримуватися вимог до декларування та цитування, визначених п. 3.3.

Внесення змін та уточнень до тем / об'єктів дослідження кваліфікаційних робіт можливе, як виняток, не пізніше першого тижня від початку проходження здобувачами вищої освіти виробничої (переддипломної) практики. Зміни здійснюються за наказом директора, проєкт якого вносить декан факультету на підставі службової записки завідувача кафедри за обґрунтованою заявою здобувача вищої освіти, погодженою з науковим керівником та гарантом освітньої програми.

Кваліфікаційна робота виконується відповідно до календарного плану виконання роботи, що складається випусковою кафедрою, затверджується завідувачем кафедри, деканом та розміщується на інформаційних ресурсах кафедри.

2. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НАПИСАННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

2.1 Вибір теми та складання плану

Тематика й науковий рівень кваліфікаційної роботи повинні відповідати освітній програмі «Туризм» спеціальності 242 Туризм ступеня вищої освіти «бакалавр».

Теми кваліфікаційних робіт формуються відповідно до напрямів науково-дослідної тематики кафедри туризму та готельно-ресторанної справи, запитів роботодавців, сучасних досягнень у сфері міжнародного туристичного бізнесу та інших суміжних сферах науки й техніки.

Орієнтовна тематика кваліфікаційних робіт розробляється кафедрою туризму та готельно-ресторанної справи, згідно з вимогами освітньої програми «Туризм» та відповідно до затверджених програм дисциплін, опанованих здобувачами ступеня вищої освіти «бакалавр», і відображає актуальну проблематику. Тематика щорічно переглядається, затверджується на засіданні кафедри, розміщується на інформаційних ресурсах кафедри.

Тему кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти обирає із запропонованих кафедрою, погоджує її з науковим керівником та (за необхідності) з консультантом. Якщо здобувач вищої освіти не мав змоги, у визначені графіком навчального процесу строки, обрати тему кваліфікаційної роботи – це робить науковий керівник та гарант освітньої програми.

За погодженням із науковим керівником, здобувач вищої освіти може запропонувати самостійно сформульовану тему дослідження. При цьому він обґрунтовує доцільність її розроблення через ознайомлення з аналітичними оглядами і статтями у спеціалізованих наукових виданнях, враховує свої наукові та професійні інтереси, що були проявлені під час написання курсових робіт, підготовки статей та конкурсних наукових робіт, у виступах на студентських наукових конференціях.

Кваліфікаційна робота може виконуватися за тематикою, яку замовляють державні установи, підприємства та організації, що уклали з ВТЕІ ДТЕУ договори / меморандуми про співпрацю.

Кваліфікаційна робота може носити теоретичний характер. При цьому вона повинна містити фундаментальні дослідження, мати наукову новизну, теоретичну цінність та практичну значущість.

Виконання кваліфікаційної роботи на абстрактну тему, без використання й аналізу матеріалів, що характеризують діяльність об'єкту дослідження, не допускається. Якщо немає пропозицій здобувача вищої освіти щодо об'єкта дослідження, кафедра призначає підприємство, з яким ВТЕІ ДТЕУ має відповідний договір / меморандум про співпрацю.

Назва теми повинна бути чіткою, лаконічною та не містити неоднозначного тлумачення. У темі зазначається об'єкт, який досліджується (підприємство, установа, організація тощо), на матеріалах якого виконується робота.

Після остаточного узгодження теми кваліфікаційної роботи з науковим керівником, здобувач вищої освіти подає заяву на ім'я завідувача кафедри, в якій зазначає назву теми і повну назву об'єкта дослідження (зразок заяви наведено у додатку А).

Кваліфікаційна робота виконується на основі поглибленого вивчення законодавчих та інших нормативно-правових актів, спеціальної вітчизняної і зарубіжної наукової літератури, передового досвіду з обраної проблеми (бажано використовувати літературу крайніх 3-5 років, винятки допустимі для базових видань з опрацьованої тематики), результатів власних досліджень з метою вирішення визначених професійних завдань, а також містить результати теоретичних, експериментальних досліджень.

Після опрацювання джерел здобувач вищої освіти складає план, який узгоджується з науковим керівником/консультантом, гарантом освітньої програми, завідувачем кафедри. Розгорнутий план зазначається у Завданні на кваліфікаційну роботу здобувача вищої освіти (далі – Завдання), який, за погодженням наукового керівника, може корегуватися, про що робляться відповідні записи у затвердженому варіанті (додаток Б).

Важливим є дотримання основних вимог щодо підготовки кваліфікаційної роботи, її змісту, структури, форми викладення матеріалу, а також оформлення.

Індивідуальне завдання на кваліфікаційну роботу здобувач вищої освіти визначає разом з науковим керівником після затвердження теми, до початку проходження виробничої (переддипломної) практики та фіксує їх у щоденнику практики, де зазначається календарний план виконання кожної складової та завдання наукового дослідження за проблемами реального підприємства, організації, установи, розташованого на території України або за її межами, обласного (місцевого) управління (департаменти, відділи) з питань розвитку туризму, що здійснюють різні види господарської діяльності у сфері міжнародного туристичного бізнесу.

Для отримання оцінки з виробничої (переддипломної) практики здобувач вищої освіти повинен, окрім відгуку та оцінки керівника від бази практики про його роботу під час її проходження, отримати також оцінку наукового керівника, який визначає ступінь виконання поставленого індивідуального завдання.

2.2. Структура кваліфікаційної роботи

Кваліфікаційна робота складається з титульної сторінки (дод. В), змісту (дод. Д), вступу, основної частини (три розділи), висновків та пропозицій, списку використаних джерел (дод. Г), додатків.

У *вступі* обґрунтовується актуальність теми, її наукова розробленість у працях попередників та необхідність продовження наукових пошуків, визначаються мета та завдання кваліфікаційної роботи, об'єкт та предмет дослідження, описуються джерельна та інформаційна база дослідження, методологія дослідження, наукова новизна та практична цінність отриманих результатів, апробація кваліфікаційної роботи.

Актуальність теми. Необхідним є обґрунтування доцільності проведення наукового дослідження, його теоретичне й практичне значення, визначення проблемної ситуації. Висвітлення актуальності повинно бути чітким та лаконічним і якомога точніше показувати сутність теми дослідження.

Наукова розробленість теми. Короткий аналіз наукової літератури за темою дослідження повинен продемонструвати ступінь наукової її розробленості. Необхідно вказати авторів, які займалися вивченням теми, із зазначенням їх внеску у її дослідження. Слід узагальнити напрацювання попередників, вказати ступінь вивчення основних аспектів теми та виділити ті її аспекти, які на сучасному етапі залишаються дискусійними та потребують продовження наукових пошуків.

Мета і завдання кваліфікаційної роботи. Мета формулюється як відповідь на питання «Для чого/навіщо проводиться дослідження?», «Яким є очікуваний кінцевий результат?». Слід пам'ятати, що мета кваліфікаційної роботи визначає наскрізну її ідею, до якої так чи інакше повертається автор у процесі виконання дослідження.

Наприклад, метою кваліфікаційної роботи є аналіз туристичної привабливості м. Вінниці та розроблення пропозицій у сегменті культурних подій задля її підвищення; мета кваліфікаційної роботи – дослідження корпоративної культури туристичного підприємства та розроблення пропозицій щодо її вдосконалення; метою кваліфікаційної роботи є вивчення продуктового портфеля туристичного оператора «_____» та розроблення пропозицій щодо його диференціації.

Завдання, які необхідно вирішити для досягнення поставленої мети, обумовлюють етапи дослідження. Для кожного розділу варто сформулювати по 2-3 завдання, які визначатимуть основний зміст підрозділів (зміст підрозділів та поставлені завдання мають бути суголосними між собою).

Наприклад,

Розкрити _____;

висвітлити _____;

проаналізувати _____;

охарактеризувати _____;

розглянути _____;

дослідити _____;

розробити _____;

запропонувати _____.

Важливо, аби мета кваліфікаційної роботи та її завдання були лаконічними та конкретними.

Об'єкт дослідження – це процес/явище, який/яке породжує проблемну ситуацію та є обраним для вивчення.

Наприклад, об'єктом дослідження є продуктивний портфель туристичного оператора.

Предмет дослідження міститься в межах об'єкта дослідження та є його частиною/аспектом.

Наприклад, предметом дослідження є діяльність туристичного оператора щодо формування та розвитку туристичного портфелю, з урахуванням сьогоденних викликів та дій конкурентів.

Об'єкт та предмет дослідження співвідносяться як загальне та одиничне.

Водночас, тема та предмет дослідження взаємовизначають один одного, але предмет дослідження не може бути тотожним темі кваліфікаційної роботи.

Джерельну та інформаційну базу дослідження становлять офіційні статистичні дані та інші матеріали (в т.ч. Інтернети-ресурси), які є достовірними та актуальними, а також наукові праці вітчизняних та зарубіжних вчених (підручники, навчальні посібники, монографії, статті у наукових періодичних виданнях тощо) за тематикою. Використовувати їх здобувачі вищої освіти повинні творчо та з урахуванням принципів академічної доброчесності.

Методи дослідження - це комплекс загальнонаукових та спеціальних методів (порівняння, узагальнення, аналіз, синтезу, індукція, дедукція, системно-структурний та порівняльний аналіз, економічне моделювання, статистичні методи, розрахунково-аналітичні методи, методи кількісного та якісного аналізу, прогнозування тощо).

Необхідно вказувати лише ті методи, які були використані у даній кваліфікаційній роботі. Слід пам'ятати, що вибір методів зумовлюється специфікою об'єкта та предмета дослідження, а також поставленими завданнями та умовами проведення дослідження.

Практичне значення одержаних результатів. Необхідно обґрунтувати можливість практичного застосування одержаних результатів та/або розробити рекомендації щодо їх використання.

Апробація кваліфікаційної роботи. Слід вказати, яким чином основні положення та результати кваліфікаційної роботи пройшли апробацію (наукові та науково-практичні конференції, участь у яких брав здобувач вищої освіти, публікації за тематикою дослідження у наукових періодичних виданнях, збірниках наукових праць, матеріалів конференцій, ін.).

Наприклад, основні положення та результати дослідження пройшли апробацію на _____ конференції шляхом опублікування статті.

Для кваліфікаційної роботи бакалавра обов'язковою є наявність однієї наукової статті за тематикою дослідження.

Рекомендований обсяг вступу – 2-3 сторінки.

Структура роботи. Мають бути зазначені всі складові кваліфікаційної роботи.

Наприклад, кваліфікаційна робота містить вступ, три розділи, висновки та пропозиції, список використаних джерел, що нараховує __ позицій, додатки. Загальний обсяг роботи становить __ сторінок, з низ обсяг основного тексту – __ сторінок. Робота містить __ таблиць, __ рисунків, __ додатків.

Основна частина. Основна частина кваліфікаційної роботи повинна містити три розділи, кожен з яких містить орієнтовно по два-три підрозділи. Розділи мають бути логічно між собою пов'язані, за змістом відповідати меті та завданням дослідження.

Рекомендовані логічна послідовність розділів та їх орієнтовний обсяг від загального обсягу основної частини кваліфікаційної роботи є наступними:

- перший – теоретичний – 30%;
- другий – аналітико-дослідницький – 40%;
- третій – проектно-рекомендаційний – 30%.

Перший розділ – теоретичний. Цей розділ повинен містити теоретичний аналіз обраної для дослідження проблеми. На основі наукових джерел за тематикою, рекомендовано розкрити зміст ключових понять та термінів, їх сутнісні ознаки та класифікації, описати генезу проблеми, сучасні теоретичні підходи до її вирішення, а також основні дискусійні аспекти, показати значення теми як в загальному контексті, так і в порівнянні з іншими рівнозначними об'єктами, охарактеризувати нормативно-правову базу аналізованої проблеми, обґрунтувати методологічну основу дослідження тощо.

Важливим є підбір та огляд літературних джерел, адже від того, якими джерелами послуговується автор, значно залежить можливість правильно сформулювати та аргументувати теоретичну модель дослідження. Ця модель повинна бути використана для аналізу у другому розділі та для розроблення конкретних пропозицій у третьому розділі.

Слід пам'ятати, що, аналізуючи джерела, автору необхідно наводити власне критичне ставлення до проблеми та її оцінку.

Використані в роботі текстові запозичення необхідно оформити з посиланнями до відповідного списку використаних джерел.

Другий розділ – аналітико-дослідницький. У цьому розділі слід детально описати практичну частину роботи, у логічній послідовності презентувати етапи дослідження, розкрити зміст теоретичної моделі дослідження.

Даний розділ повинен бути максимально інформативним та аргументованим і містити опис предмета дослідження, його основні характеристики та атрибутивні ознаки. З огляду на тему кваліфікаційної роботи, у розділі може бути присутній аналіз та оцінка потенціалу туристичного підприємства/дестинації; оцінка його діяльності/функціонування (упродовж крайніх 3 років); порівняння показників діяльності/функціонування туристичних підприємств/дестинацій між собою за певними визначеними ознаками (упродовж крайніх 3 років) тощо.

Матеріал розділу повинен базуватися на зібраних емпіричних та статистичних даних про туристичне підприємство/дестинацію. Джерелами інформації при цьому можуть бути статистичні дані, бухгалтерська звітність, накази, розпорядча документація, результати спостереження, опитування та інші матеріали.

Важливо, аби основні положення кваліфікаційної роботи були підтверджені актуальними фактичними даними. Важливо також правильно подати зібраний емпіричний та статистичний матеріал та проаналізувати його, оскільки це безпосередньо вплине на правильність положень та висновків.

У зв'язку з зазначеним аналізований матеріал слід подавати не лише в текстовій формі, але і табличній та графічній. Так, відомо, що візуальне

наведення матеріалу у вигляді таблиць і/або рисунків посилює аналіз і додає дослідженню доказовості. При цьому слід пам'ятати, що усі таблиці та рисунки обов'язково повинні містити пояснення.

Зміст і структурна послідовність другого розділу свідчать про теоретичну підготовку здобувача, набуті компетентності, опанування методиками й здатність проводити самостійне дослідження, аналізувати результати та застосовувати їх на практиці.

Третій розділ – проєктно-рекомендаційний. У цьому розділі обов'язково мають бути прописані проблемні невіршені питання, а також конкретні рекомендації та пропозиції щодо удосконалення предмета дослідження, власні проєктні розробки тощо. Зміст цього розділу повинен впливати з аналізу проблеми, наведеного у другому розділі. Напрямки удосконалення та шляхи вирішення проблеми повинні містити оцінку чинників, що на них впливають, та прогнозованих результатів, а наведені рекомендації та пропозиції – очікувану ефективність їх застосування та практичне значення.

Аргументованість, доказовість та науковість основних положень даного розділу свідчать про ступінь сформованості у бакалавра компетентностей і програмних результатів, визначених освітньо-професійною програмою.

Наприкінці кожного розділу повинні бути сформульовані висновки зі стислим викладенням теоретичних та/або практичних результатів тієї частини дослідження, що була в цьому розділі розглянута. Разом з тим, слід пам'ятати, що у висновках до розділів не варто переказувати те, про що йшлося в самому розділі, а сформулювати те, що з цього випливає.

Висновки до розділу мають починатися зі слів «отже» або «таким чином». Рекомендований їх обсяг – 3-4 абзаци.

У висновках та пропозиціях рекомендується викласти підсумки проведеного дослідження, основні наукові та практичні результати, що їх було одержано, та рекомендації щодо їх науково-практичного використання.

Висновки повинні базуватися на матеріалах основної частини роботи. Обов'язковою є наявність чітких та лаконічних пропозицій автора щодо розв'язання визначених у кваліфікаційній роботі проблем.

У висновках не слід використовувати цитати та положення, зазначені у розділах та висновках до них.

Рекомендований обсяг висновків та пропозицій – 2-3 сторінки.

Список використаних джерел повинен містити лише ті джерела, на які у тексті є посилання. Важливо, аби при виконанні кваліфікаційної роботи здобувачем вищої освіти були використані різноманітні джерела, зокрема, закони та підзаконні акти, інші нормативно-правові акти, вітчизняна та зарубіжна наукова, навчально-методична література (підручники, посібники, монографії, статті у наукових фахових/науково-популярних виданнях, тези у збірниках матеріалів конференцій/семінарів/круглих столів. ін.), Інтернет/ресурси, ін.

При виконанні кваліфікаційної роботи та використанні джерел здобувачі вищої освіти повинні керуватися правилами та принципами академічної доброчесності.

Список використаних джерел слід подавати за алфавітним принципом: український алфавіт береться за основу для подання літератури, написаної кирилицею, англійський – для літератури, написаної латинською абеткою.

Кількість позицій, наведених у списку використаних джерел, має становити не менше 40.

Приклад оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел представлено в Додатку Г.

У **додатках** наводяться допоміжні матеріали у вигляді: копій документів, витягів із законодавчих актів та нормативно-довідкових матеріалів, звітів, окремих інструкцій/положень/правил, результатів соціологічних опитувань, громіздких таблиць, рисунків тощо.

Рекомендований обсяг кваліфікаційної роботи – 40 сторінок, до цього обсягу не включають титульну сторінку, зміст, вступ, висновки та пропозиції, список використаних джерел, додатки.

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи наведено в додатку Д.

3. ОСНОВНІ ВИМОГИ ДО ОФОРМЛЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У процесі підготовки кваліфікаційної роботи застосовуються методичні й технічні прийоми наукової роботи.

Норми наукової комунікації регламентують характер викладення інформації, передбачаючи відмову від висловлювання власної думки від першої особи. У зв'язку з цим вживаються мовні конструкції, в яких замість особового займенника «я» вживається займенник «ми», оскільки дослідження здійснюється під постійним консультуванням з боку наукового керівника.

Науковий керівник є взірцем моральності для здобувача вищої освіти щодо ставлення до науки та до авторських прав згідно з Етичним кодексом ученого України та Етичним кодексом здобувача вищої освіти.

Перевірка кваліфікаційної роботи на академічний плагіат здійснюється засобами, визначеними у Положенні про дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти (<http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/35.pdf>).

За установленими зразками здійснюється оформлення титульної сторінки кваліфікаційної роботи (додаток В).

Список використаних джерел формується за алфавітом у такому порядку: спочатку джерела українською мовою, а потім мовою країн ЄС згідно з ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання. Загальні вимоги та правила складання» (додаток Г).

Оформлення кваліфікаційної роботи здійснюється відповідно до загальних вимог, що висуваються до наукових робіт, згідно з ДСТУ 3008:2015 «Інформація та документація. Звіти у сфері науки і техніки. Структура та правила оформлювання». Приклади оформлення наведено у додатках Е-Л

Рекомендований обсяг основного тексту кваліфікаційної роботи – 40 сторінок тексту формату А4 (розмір шрифту – 14 кегль, міжрядковий інтервал – 1,5). До цього обсягу не входить титульна сторінка, зміст, вступ, висновки та пропозиції, список використаних джерел, додатки.

Поля: ліве – не менше ніж 25 мм, праве – не менше 10 мм, верхнє і нижнє – не менше 20 мм.

Сторінки кваліфікаційної роботи нумеруються наскрізно арабськими цифрами (без знаку №), охоплюючи додатки. Номер сторінки проставляють праворуч у верхньому куті сторінки без крапки в кінці.

Першою сторінкою є титульна, яка враховується в нумерацію, але не нумерується. На титульному аркуші зазначають повну назву навчального закладу та його відомчу підпорядкованість, кафедру, на якій виконано кваліфікаційну роботу, тему роботи, повну юридичну назву підприємства, за матеріалами якого виконувалась кваліфікаційна робота, дані про здобувача, наукового керівника, гаранта освітньої програми, місто та рік подання кваліфікаційної роботи до захисту. Скорочення в назвах навчального закладу та теми не допускаються.

Кожну структурну частину кваліфікаційної роботи починають з нової сторінки. Заголовки структурних частин роботи: «ЗМІСТ», «ВСТУП», «РОЗДІЛ», «ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ», «СПИСОК

ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ», «**ДОДАТКИ**» друкують великими літерами посередині рядка напівжирним шрифтом без крапки в кінці.

Заголовки підрозділів, пунктів і підпунктів кваліфікаційної роботи друкують з абзацного відступу з великої літери без крапки в кінці.

Абзацний відступ має бути однаковий упродовж усього тексту роботи і дорівнювати п'яти знакам (1,25).

Номер розділу ставлять після слова «**РОЗДІЛ**», починаючи з цифри «1», без крапки, а потім з нового рядка друкують заголовок розділу.

Підрозділи як складові частини розділу нумерують у межах кожного розділу окремо. Номер підрозділу складається з номера відповідного розділу та номера підрозділу, відокремлених крапкою. Після номера підрозділу крапку не ставлять. У тому ж рядку зазначають заголовок підрозділу.

Основний текст після заголовку розміщується через два рядки на третьому (дод. Ж).

Відстань між заголовком, приміткою, прикладом і подальшим або попереднім текстом має бути не менше, ніж два міжрядкових інтервали.

Усі графічні матеріали кваліфікаційної роботи (діаграми, схеми, фотографії, рисунки тощо) повинні мати однаковий підпис – «**Рисунок**».

Рисунок подають одразу після тексту, де вперше посилаються на нього, або якнайближче до нього на наступній сторінці, а за потреби – в додатках до роботи.

Назва рисунка має відображати його зміст, бути конкретною та стислою.

Назву рисунка друкують з великої літери і розміщують під рисунком з абзацного відступу, вирівнювання по ширині.

Рисунки нумерують арабськими цифрами в межах кожного розділу. Номер рисунка складається з номера розділу та порядкового номера рисунка в цьому розділі, які відокремлюють крапкою, наприклад, «Рисунок 3.2» – другий рисунок третього розділу

Рисунки кожного додатка нумерують окремо. Номер рисунка додатка складається із зазначенням додатка та порядкового номера рисунка в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад, «Рисунок В.1 – _____», тобто перший рисунок додатка В (дод. Е-Ж).

Таблицю подають безпосередньо після тексту, у якому її згадано вперше, або на наступній сторінці. Табличний текст подається шрифтом 12 кегль, міжрядковий інтервал – 1.

На кожену таблицю має бути посилання в тексті кваліфікаційної роботи із зазначенням її номера.

Назва таблиці має відображати її зміст, бути конкретною та стислою.

Назву таблиці друкують з великої літери і розміщують над таблицею з абзацного відступу, вирівнювання по ширині.

Слово «Таблиця» подають лише один раз над першою частиною таблиці. Над іншими частинами таблиці з абзацного відступу друкують «Продовження таблиці ____» або «Кінець таблиці ____» без повторення її назви.

Якщо рядки або колонки таблиці виходять за межі формату сторінки, таблицю поділяють на частини, розміщуючи одну частину під іншою або поруч, чи переносять частину таблиці на наступну сторінку. У кожній частині таблиці повторюють її головку та боковик або заміняють їх відповідно номерами колонок чи рядків, нумеруючи їх арабськими цифрами в першій частині таблиці.

Заголовки колонок таблиці починають з великої літери, а підзаголовки – з малої літери, якщо вони становлять одне речення із заголовком.

Підзаголовки, які мають самостійне значення, подають з великої літери. У кінці заголовків і підзаголовків таблиць крапки не ставлять. Переважна форма іменників у заголовках – однина.

У таблиці слід обов'язково зазначати одиницю виміру (відповідно до стандартів); числові величини повинні мати однакову кількість десяткових знаків.

Якщо цифрові або інші дані в якому-небудь рядку таблиці не наводяться, то в ньому ставиться прочерк «–».

Таблиці нумерують арабськими цифрами в межах розділу. Номер таблиці складається з номера розділу та порядкового номера таблиці, відокремлених крапкою, наприклад, «Таблиця 2.1» – перша таблиця другого розділу.

Таблиці кожного додатка нумерують окремо. Номер таблиці додатка складається із позначення додатка та порядкового номера таблиці в додатку, відокремлених крапкою. Наприклад, «Таблиця В.1 – _____», тобто перша таблиця додатка В (дод. І-К).

Примітки подають у кваліфікаційній роботі, якщо є потреба пояснень до тексту, таблиць, рисунків.

Примітки подають безпосередньо за текстом, під рисунком/таблицею (після його назви).

Примітку друкують кеглем 12 через один міжрядковий інтервал з абзацного відступу з великої літери з крапкою в кінці.

Формули подають посередині сторінки симетрично тексту окремим рядком безпосередньо після тексту, у якому їх згадано.

Найвище та найнижче розташування запису формул(и) має бути на відстані не менше ніж один рядок від попереднього й наступного тексту.

Нумерують лише ті формули, на які є посилання в тексті роботи чи додатка.

Формули у роботі нумеруються в межах кожного розділу.

Номер формули друкують на їх рівні праворуч у крайньому положенні в круглих дужках.

Пояснення позначок, які входять до формули, подаються безпосередньо під формулою у тій послідовності, у якій їх наведено у формулі.

Пояснення позначок подаються без абзацного відступу з нового рядка, починаючи зі слова «де» без двокрапки. Познаки, яким встановлюють визначення чи пояснення, рекомендовано вирівнювати у вертикальному напрямку (дод. Н).

У тексті кваліфікаційної роботи робляться **посилання** на структурні елементи самої роботи та інші джерела.

У разі посилання на структурні елементи самої роботи зазначають відповідно номери розділів, підрозділів, рисунків, формул, таблиць, додатків.

Посилаючись, треба використовувати такі вирази: «у розділі 3», «див. 2.1», «відповідно до 2.3», «(рис. 1.3)», «відповідно до табл. 3.2», «згідно з формулою (3.1)», «(додаток Г)» тощо.

Список використаних джерел формується за алфавітом у такому порядку: спочатку літературні джерела українською мовою, а потім мовою країн ЄС. Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням ДСТУ 8302:2015 «Інформація та документація. Бібліографічне посилання».

Посилання на джерело інформації, наведене в списку використаних джерел, рекомендовано подавати так: номер у квадратних дужках, за яким це джерело зазначено в списку використаних джерел, та сторінка, на якій зазначена цитована інформація, наприклад, [2, с. 18].

Щоб уникнути переобтяження викладу тексту основної частини кваліфікаційної роботи, у структурному елементі «ДОДАТКИ» наводять відомості, які доповнюють або унаочнюють роботу.

Кожний додаток повинен мати заголовок, який друкують вгорі малими літерами з першої великої симетрично до тексту сторінки. Над заголовком, але посередині рядка, друкують слово «ДОДАТОК» і відповідну велику літеру української абетки, крім літер Г, Є, З, І, Ї, Й, О, Ч, Ъ, яка позначає додаток. Текст кожного додатка починають з наступної сторінки.

У разі повного використання літер української і/або латинської абеток дозволено позначати додатки арабськими цифрами.

Один додаток позначають як ДОДАТОК А.

Рисунки, таблиці, формули та рівняння в тексті додатків треба нумерувати в межах кожного додатка, починаючи з літери, що позначає додаток, наприклад, рисунок Г.3 – третій рисунок додатка Г; таблиця А.2 – друга таблиця додатка А; формула (А.1) – перша формула додатка А.

Якщо в додатку один рисунок, одна таблиця, одна формула чи одне рівняння, їх нумерують, наприклад, рисунок А.1, таблиця Г.1, формула (В.1).

4. ЗАХИСТ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ

4.1. Підготовка до захисту та захист кваліфікаційної роботи

До захисту кваліфікаційної роботи допускаються здобувачі вищої освіти, які успішно виконали вимоги навчального плану / індивідуального навчального плану здобувача вищої освіти, у т. ч. програму виробничої (переддипломної) практики та склали екзаменаційну сесію.

Процес виконання кваліфікаційної роботи систематично контролює науковий керівник відповідно до календарного плану виконання роботи, затвердженого на засіданні кафедри.

Кваліфікаційна робота подається науковому керівнику для перевірки її змісту та структури у строки, визначені у завданні на кваліфікаційну роботу.

У випадку недотримання календарного плану підготовки кваліфікаційних робіт, науковий керівник надає інформацію на засіданні кафедри (з відображенням у протоколах) та готує службову записку щодо наявності відхилень від календарного плану підготовки кваліфікаційної роботи, але не пізніше 30 днів до засідання ЕК із захисту кваліфікаційної роботи.

Витяг з протоколу засідання кафедри передається декану факультету, який складає службову записку на ім'я директора ВТЕІ ДТЕУ та проект наказу про відрахування здобувача вищої освіти з інституту.

Науковий керівник перевіряє кваліфікаційну роботу на відповідність встановленим вимогам та надає відгук про неї.

Виконана кваліфікаційна робота передається на розгляд завідувачу кафедри, який робить висновок про рекомендацію її до захисту на засіданні ЕК.

З метою визначення якості та ступеня готовності кваліфікаційної роботи до захисту й наступної рекомендації її до захисту або також задля висловлення здобувачеві вищої освіти рекомендацій/зауважень щодо змісту та оформлення роботи, організовує попереднє заслуховування робіт спеціально сформованою комісією, відповідно до календарного плану виконання роботи кафедри.

Попередній захист кваліфікаційної роботи проходить із залученням гаранта освітньої програми, завідувача кафедри, керівників кваліфікаційних робіт. Результати попереднього захисту затверджуються протоколом кафедри.

Після успішного проходження попереднього захисту кваліфікаційна робота подається на перевірку щодо вмісту плагіату. Відповідно до критеріїв оцінювання академічного плагіату, визначених Положенням про дотримання академічної доброчесності педагогічними та науково-педагогічними працівниками та здобувачами вищої освіти (<http://www.vtei.com.ua/doc/dtu/pol/35.pdf>), понад 88 % - текст письмової роботи є оригінальним (несуттєвий об'єм запозичень); від 88 % до 80 % - оригінальність тексту задовільна (незначний об'єм запозичень), проте слід переконатися у наявності і правильному оформленні цитувань та посилань на використані джерела; від 80 % до 50 % - письмова робота приймається до розгляду після доопрацювання автором (авторами) та наявності і правильного оформлення цитувань та посилань на використані джерела, оскільки має значний об'єм запозичень; менше 50 % - письмова робота до розгляду не приймається і не може бути рекомендована до друку (захисту), оскільки має суттєвий об'єм запозичень, що трактується як плагіат.

У випадку порушення здобувачем вищої освіти правил академічної доброчесності, питання виноситься на розгляд комісії з питань етики та академічної доброчесності.

Виконана кваліфікаційна робота роздруковується, прошивається та у супроводі відповідних документів подається на кафедру для внесення до реєстру кваліфікаційних робіт.

Так, разом із кваліфікаційною роботою на кафедру подаються:

- заява на ім'я завідувача кафедри на затвердження теми кваліфікаційної роботи та призначення наукового керівника;
- завдання на кваліфікаційну роботу;
- довідка про перевірку кваліфікаційної роботи на вміст плагіату.

Крім того, до кваліфікаційної роботи додається подання голові екзаменаційної комісії щодо захисту кваліфікаційної роботи.

На захист кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти готує виступ-презентацію на 7-10 хвилин, а також необхідний роздатковий матеріал – наочну ілюстрацію відповідних тверджень під час доповіді, – зміст та якість якого перевіряє науковий керівник.

Якщо здобувач вищої освіти планує захищати кваліфікаційну роботу іноземною мовою, керівник кваліфікаційної роботи має володіти мовою її написання. Для одержання дозволу на захист роботи іноземною мовою здобувач вищої освіти подає на ім'я декана факультету заяву із візою завідувача кафедри іноземної філології та перекладу, керівника кваліфікаційної роботи та гаранта освітньої програми. До складу ЕК у такому випадку має бути включений викладач або фахівець-практик, який володіє відповідною іноземною мовою.

Публічний захист кваліфікаційної роботи відбувається у ВТЕІ ДТЕУ або на базі підприємств, установ і організацій, з якими укладені договори / меморандуми про співпрацю.

Після захисту кваліфікаційних робіт секретарі екзаменаційних комісій передають їх у супроводі відповідних документів в архів ВТЕІ ДТЕУ.

4.2. Загальні критерії оцінювання кваліфікаційних робіт

Під час виконання кваліфікаційної роботи здобувач вищої освіти демонструє: вміння логічно та аргументовано викладати матеріал, коректно використовувати аналітичні, статистичні, математичні та інші методи наукового дослідження, проводити експерименти; володіння навичками узагальнення, формулювання висновків; вміння працювати з літературними джерелами та законодавчо-нормативними актами.

Критеріями оцінювання кваліфікаційної роботи є:

- чіткість, повнота та послідовність розкриття кожного питання плану і теми роботи в цілому;

- рівень розв’язання сформульованих завдань і досягнення поставленої мети дослідження;
- рівень наукового обґрунтування результатів проведеного дослідження;
- ступінь самостійності проведення дослідження та наявність власних міркувань, узагальнень, висновків, результатів;
- широта та доцільність застосування методичного апарату дослідження;
- науковість стилю викладення;
- відсутність орфографічних і синтаксичних помилок, а також рівень грамотності викладення матеріалів дослідження;
- правильне оформлення роботи відповідно до державних стандартів.

Кваліфікаційна робота, яка має невідповідності у формулюванні теми, назві підприємства (організації), за матеріалами якого виконано дослідження, не відповідає вимогам щодо змісту та оформлення, дотримання затвердженого плану, не містить матеріалів дослідження реального сектора економіки / підприємства / організації за обраною темою і обґрунтованих пропозицій, виконана з порушенням затвердженого плану підготовки кваліфікаційної роботи, а також не має відгуку наукового керівника, до захисту не допускається, і за поданням витягу з протоколу засідання випускової кафедри, здобувач вищої освіти відраховується з ВТЕІ ДТЕУ (відповідно до Положення про організацію освітнього процесу здобувачів вищої освіти (<http://www.vtei.com.ua/doc/2024/dok/8.pdf>)).

ЕК оцінює рівень якості презентації основних результатів досліджень та відповідей на запитання під час захисту кваліфікаційної роботи – уміння стисло і чітко викласти результати дослідження, аргументовано відповісти на поставлені запитання, якісно презентувати результати дослідження.

При оцінюванні кваліфікаційної роботи ЕК враховує не лише якість самого наукового дослідження, його наукову новизну, практичну значущість, вміння захистити сформульовані положення та висновки, але і його оформлення відповідно до встановлених вимог.

Результати захисту кваліфікаційних робіт оцінюються за 100-баловою шкалою ДТЕУ.

Рівні компетентності	За шкалою ДТЕУ	Критерії оцінювання
1	2	3
Високий (дослідницький)	90-100	Крім виконання основних вимог, у кваліфікаційній роботі зроблено критичний аналіз різних літературних джерел, представлено результати власних досліджень з використанням економіко-математичних методів, побудовано формалізовану модель проблеми, розрахунки і на їх основі – аргументовано висновки та обґрунтовано пропозиції, а при її захисті здобувач вищої освіти показує глибокі знання з питань теми, оперує даними дослідження, вносить пропозиції по темі дослідження, під час доповіді вміло

1	2	3
		використовує презентацію, впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання.
Достатній (частково-пошуковий)	82-89	Кваліфікаційна робота носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними висновками, має незначні мовні погрішності, а при її захисті здобувач вищої освіти показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді вміло використовує презентацію, без особливих труднощів відповідає на поставлені запитання.
	75-81	Кваліфікаційна робота носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, матеріал викладено логічно і послідовно з відповідними, але недостатньо аргументованими висновками; у структурі, мові і стилі роботи є лише незначні погрішності, а при її захисті здобувач вищої освіти показує знання з питань теми, оперує даними дослідження, під час доповіді використовує презентацію, відповідає на поставлені запитання.
Елементарний (репродуктивний)	69-74	У кваліфікаційній роботі розкрито тему, прореферовано необхідні літературні джерела, проаналізовано відповідні інформаційні та статистичні дані, разом з тим, проведений аналіз є поверховим та містить значну кількість суттєвих помилок, матеріал викладено непослідовно, висновки сформульовано без необхідного їх обґрунтування, а при її захисті здобувач вищої освіти відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень роботи за допомогою членів ЕК.
	60-68	Кваліфікаційна робота носить дослідницький характер, оформлена за вимогами, які пред'являються до кваліфікаційних робіт, але має недостатньо критичний аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано, має значні зауваження до змісту, основні тези роботи розкриті, але недостатньо обґрунтовані, нечітко сформульовано висновки, пропозиції і рекомендації, а при її захисті ілюстративний матеріал здобувач вищої освіти не коментує, виявляє невпевненість, показує слабкі знання з питань теми, не дає вичерпні аргументовані відповіді на запитання.
Низький (фрагментарний)	35-59	Кваліфікаційна робота не має дослідницького характеру та не містить аналізу, висновки мають декларативний характер; вимоги щодо оформлення не дотримані; під час захисту здобувач вищої освіти припускається грубих помилок, не може аргументувати свою думку.
	1-34	Кваліфікаційна робота не має дослідницького характеру та не містить аналізу, висновки мають декларативний характер; вимоги щодо оформлення не дотримані; під час захисту здобувач вищої освіти припускається грубих помилок, неправильно відповідає на питання, не може аргументувати свою думку, презентація доповіді відсутня.

Рішення щодо підсумкового оцінювання приймається більшістю голосів членів ЕК за результатами захисту з урахуванням висновків наукового керівника.

Особі, яка успішно виконала освітню програму, наказом директора інституту, підготовленого на підставі рішення ЕК, присуджується відповідний ступінь вищої освіти та присвоюється кваліфікація.

Здобувач вищої освіти, який з поважних причин у встановлений строк не захистив кваліфікаційну роботу, має право на повторну атестацію протягом наступних трьох років (під час роботи ЕК за тією ж освітньою програмою). Дата повторного захисту визначається наказом директора інституту.

Якщо захист кваліфікаційної роботи визнається незадовільним, ЕК визначає, чи може здобувач вищої освіти подавати на повторний захист ту ж роботу з доопрацюванням, чи він повинен підготувати кваліфікаційну роботу за новою темою.

Захист кваліфікаційної роботи за іншою темою можливий не раніше, ніж через рік.

ДОДАТКИ

ДОДАТОК А

Ф-7.5.1-137

Завідувачу кафедри
туризму та готельно-ресторанної справи
ПІБ завідувача кафедри

_____ *ПІБ з. в. о.*

групи _____, _____ курсу,
спеціальності _____
освітньої програми

_____ факультету _____

Заява

Прошу затвердити тему кваліфікаційної роботи:

_____
_____
_____

за матеріалами

_____
_____

_____ *повна юридична назва підприємства/організації/установи*

та призначити науковим керівником кваліфікаційної роботи

_____

_____ *дата*

_____ *підпис з. в. о.*

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ**

Факультет _____
Кафедра _____
Ступінь вищої освіти _____
Спеціальність _____
Освітня програма _____

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу здобувачу _____
(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема кваліфікаційної роботи _____
_____

Затверджена наказом директора від _____ № _____

2. Календарний план виконання роботи

№ з/п	Назва етапів виконання кваліфікаційної роботи	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	2	3	4
1.	Вступ		
2.	Розділ 1		
3.	Розділ 2		
4.	Розділ 3		
5.	Висновки та пропозиції		
6.	Список використаних джерел		
7.	Оформлення роботи та додатків		
8.	Попередній захист		
9.	Перевірка роботи на вміст плагіату		
10.	Подання кваліфікаційної роботи на кафедру		

3. Керівник кваліфікаційної роботи (консультант)

_____ (підпис, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

4. Гарант освітньої програми _____

_____ (підпис, власне ім'я, ПРІЗВИЩЕ)

5. Завдання прийняв до виконання здобувач _____

_____ (підпис, прізвище, ініціали)

ДОДАТОК В

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ ДЕРЖАВНИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВІННИЦЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ ІНСТИТУТ

Кафедра туризму та готельно-ресторанної справи

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

назва теми

(за матеріалами _____)

Здобувача вищої освіти
_____ курсу, групи _____,
спеціальності (шифр, назва)
освітньої програми (назва)
_____ форми навчання

_____
підпис здобувача

Власне ім'я,
прізвище

Науковий керівник
науковий ступінь
вчене звання

_____
підпис керівника

Власне ім'я,
прізвище

Гарант освітньої програми
науковий ступінь
вчене звання

_____
підпис керівника

Власне ім'я,
прізвище

Вінниця – 20__

ДОДАТОК Г

Таблиця Г.1 – Приклади оформлення бібліографічного опису у списку використаних джерел з урахуванням Національного стандарту України ДСТУ 8302:2015

Характеристика джерела	Приклад оформлення
1	2
Книги: Один автор	<ol style="list-style-type: none"> 1. Божидарник Т. Міжнародний туризм : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 321 с. 2. Загорський В. С. Концептуальні основи формування системи управління сталим розвитком еколого-економічних систем : монографія, 2018. 336 с. 3. Слатвінська Л. А. Організація екскурсійної діяльності : навч. посіб. / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань : Візаві, 2022. 205 с.
Два автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Галасюк С. С., Нездоймінов С. Г. Організація туристичних послуг та екскурсійної діяльності : навч. посіб. Київ : Центр навчальної літератури, 2019. 178 с. 2. Заячук О., Брик С. Історія туризму : навч. посіб. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2022. 200 с.
Три автори	<ol style="list-style-type: none"> 1. Білецький М., Ванда І., Котик Л. Соціальна географія : навч. посіб. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2019. 328 с. 2. Джинджоян В. В., Тесленко Т. В., Горб К. М. Інноваційні технології в туризмі та гостинності : навч. посіб. Київ : Видавництво «Каравела», 2022. 340 с.
Автор(и) та редактор(и)/упорядники	<ol style="list-style-type: none"> 1. Березенко В. В. PR як сфера наукового знання: монографія / за заг. наук. ред. В. М. Манакіна. Запоріжжя: ЗНУ, 2015. 362 с. 2. Бутко М. П., Неживенко А. П., Пепа Т. В. Економічна психологія: навч. посіб./ за ред. М. П. Бутко. Київ: ЦУЛ, 2016. 232 с. 3. Дахно І. І., Алієва-Барановська В.М. Право інтелектуальної власності: навч. посіб. / за ред. І. І. Дахна. Київ: ЦУЛ, 2015. 560 с.
Без автора	<ol style="list-style-type: none"> 1. Міжнародні економічні відносини: навч. посіб. / за ред.: С. О. Якубовського, Ю. О. Ніколаєва. Одеса: ОНУ, 2015. 306 с. 2. Сучасне суспільство: філософсько-правове дослідження актуальних проблем: монографія / за ред. О. Г. Данильяна. Харків: Право, 2016. 488 с.
Багатотомні видання	<ol style="list-style-type: none"> 1. Енциклопедія сучасної України / редкол.: І. М. Дзюба та ін. Київ: САМ, 2016. Т. 17. 712 с.
Автореферати дисертацій	<ol style="list-style-type: none"> 1. Бондар О. Г. Земля як об'єкт права власності за земельним законодавством України: автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.06. Київ, 2005. 20 с. 2. Гнатенко Н. Г. Групи інтересів у Верховній Раді України: сутність і роль у формуванні державної політики: автореф. дис. ... канд. політ. наук: 23.00.02. Київ, 2017. 20 с.
Дисертації	<ol style="list-style-type: none"> 1. Авдєєва О. С. Міжконфесійні відносини у Північному Приазов'ї (кінець XVIII - початок XX ст.): дис. ... канд. іст. наук: 07.00.01 / Запорізький національний університет. Запоріжжя, 2016. 301 с. 2. Вініченко О. М. Система динамічного контролю соціально-економічного розвитку промислового підприємства: дис. ... д-ра екон. наук: 08.00.04. Дніпро, 2017. 424 с.
Законодавчі та нормативні документи	<ol style="list-style-type: none"> 1. Конституція України: офіц. текст. Київ: КМ, 2013. 96 с. 2. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. Голос України. 2017. 27 верес. (№ 178-179). С. 10–22. 3. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 р. № 1556-VII. Дата оновлення: 28.09.2017. URL: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1556-18 (дата звернення: 15.11.2017).

Продовження таблиці Г.1

1	2
Стандарти	1. ДСТУ 7152:2010. Видання. Оформлення публікацій у журналах і збірниках. [Чинний від 2010-02-18]. Вид. офіц. Київ, 2010. 16 с. (Інформація та документація). 2. ДСТУ 3582:2013. Бібліографічний опис. Скорочення слів і словосполучень українською мовою. Загальні вимоги та правила (ISO 4:1984, NEQ; ISO 832:1994, NEQ). [На заміну ДСТУ3582-97; чинний від 2013-08-22]. Вид. офіц. Київ: Мінекономрозвитку України, 2014. 15 с. (Інформація та документація).
Каталоги	1. Історико-правова спадщина України: кат. вист. / Харків. держ. наук. б-ка ім. В. Г. Короленка; уклад.: Л. І. Романова, О. В. Землянщина. Харків, 1996. 64 с. 2. Пам'ятки історії та мистецтва Львівської області: кат.-довід. / авт.-упоряд.: М. Зобків та ін.; Упр. культури Львів. облдержадмін., Львів. іст. музей. Львів: Новий час, 2003. 160 с.
Бібліографічні покажчики	1. Микола Лукаш: біобібліогр. покажч. / уклад. В. Савчин. Львів: Вид. центр ЛНУ ім. І. Франка, 2003. 356 с. (Українська біобібліографія; ч. 10). 2. Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича в незалежній Україні: бібліогр. покажч. / уклад.: Н. М. Загородна та ін.; наук. ред. Т. В. Марусик; відп. за вип. М. Б. Зушман. Чернівці: Чернівецький національний університет, 2015. 512 с. (До 140-річчя від дня заснування).
Частина видання: книги	1. Коломоець Т. О. Адміністративна деліктологія та адміністративна деліктність. Адміністративне право України: підручник / за заг. ред. Т. О. Коломоець. Київ, 2009. С. 195–197. 2. Алексеев В. М. Правовий статус людини та його реалізація у взаємовідносинах держави та суспільства в державному управлінні в Україні. Теоретичні засади взаємовідносин держави та суспільства в управлінні: монографія. Чернівці, 2012. С. 151–169.
Частина видання: матеріалів конференцій (тези, доповіді)	1. Гріщенко І., Кізюн А. Сутність управління туристичними дестинаціями. <i>Формування сучасних концепцій управління туризмом та готельно-ресторанним бізнесом в умовах парадигми сталого розвитку</i> : матеріали III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 30 листопада 2023 р.). Запоріжжя: Запорізький національний університет, 2023. С. 161-165. 2. Касенкова К. В. Використання інструментів інтернет-маркетингу в сфері туризму. <i>Перспективи розвитку територій: теорія та практика</i> : зб. тез доп. Всеукр. наук.-практ. конф., (м. Харків, 19-20 листопада 2020 р.). Харків, 2020 С. 53-55.
Частина видання: довідкового видання	1. Кучеренко І. М. Право державної власності. <i>Великий енциклопедичний юридичний словник</i> / ред. Ю. С. Шемшученко. Київ, 2007. С. 673. 2. Пирожкова Ю. В. Благодійна організація. <i>Адміністративне право України: словник термінів</i> / за ред.: Т. О. Коломоець, В. К. Колпакова. Київ, 2014. С. 54–55. 3. Сірий М. І. Судова влада. <i>Юридична енциклопедія</i> . Київ, 2003. Т. 5. С. 699.
Частина видання: періодичного / продовжуваного видання	1. Головчан А. І. Теоретико-методологічні підходи до визначення сутності туристичних дестинацій та управління ними. <i>Торгівля і ринок України</i> . 2009. №27. С. 157-161. 2. Кучерява Г. Туристичний брендинг як інструмент управління туристичними дестинаціями. <i>Часопис соціально-економічної географії</i> . 2021. Вип. 30. С. 32-40. 3. Dovgal O., Dovgal G., Ishchenko M. Prospects for digitalization of the economy of Ukraine: opportunities and threats. <i>Bulletin of KhNU named after V.N. Karazin</i> . 2021. No. 13. Рр. 78-88.
Електронні ресурси	1. Бабич Ю. П., Примак Т. Ю. Сучасні методи просування та стимулювання збуту туристичних продуктів за допомогою соціальних мереж. <i>Економіка та суспільство</i> . 2022. Вип. 22. URL : https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/131/126 (дата звернення: 01.08.2024) 2. Бабушко С., Шкіленко А. Сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку екскурсійної діяльності в Україні. URL : https://conf.krok.edu.ua/RT/RT/paper/view/449 (дата звернення: 23.07.2024)

ДОДАТОК Д

Орієнтовний зміст кваліфікаційної роботи

Тема «Стан та перспективи розвитку дитячого туризму в Україні»
(за матеріалами Товариства з обмеженою відповідальністю «Компас+»,
м.Вінниця)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ

- 1.1. Сутність та фактори розвитку дитячого туризму в Україні
- 1.2. Характеристика сучасного стану дитячого туризму в Україні
- 1.3. Перспективи розвитку дитячого туризму в Україні

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТОВАРИСТВА З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ «КОМПАС+»

- 2.1. Організаційно-економічна характеристика ТОВ «Компас+»
- 2.2. Діяльність ТОВ «Компас+» у розвитку дитячого туризму

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ РОЗВИТКУ ДИТЯЧОГО ТУРИЗМУ НА ПРИКЛАДІ ТОВ «КОМПАС+»

- 3.1. Стратегічні напрямки розвитку дитячого туризму на прикладі ТОВ «Компас+»
- 3.2. Оцінка ефективності запропонованих заходів для ТОВ «Компас+» в напрямку розвитку дитячого туризму

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Продовження Додатку Д

Тема «Соціальні мережі як засіб просування туристичного підприємства»
(за матеріалами Приватного підприємства «Інтурист-Вінниця», м. Вінниця)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ У ТУРИЗМІ

1.1. Поняття та класифікація соціальних мереж

1.2. Вплив соціальних мереж на туристичний бізнес

РОЗДІЛ 2. ХАРАКТЕРИСТИКА ПІДПРИЄМСТВА «ІНТУРИСТ-ВІННИЦЯ» І АНАЛІЗ ЙОГО ДІЯЛЬНОСТІ З ВИКОРИСТАННЯ СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖ

2.1. Організаційно-економічна характеристика ПП «Інтурист-Вінниця»

2.2. Аналіз використання соціальних мереж підприємством

РОЗДІЛ 3. ПРОПОЗИЦІЇ ПОКРАЩЕННЯ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОГО ПІДПРИЄМСТВА У СФЕРІ ІНТЕРНЕТ-ПРОСУВАННЯ ТУРПОСЛУГ НА ПРИКЛАДІ ПП «ІНТУРИСТ-ВІННИЦЯ»

3.1. Вдосконалення SMM-стратегії для просування ПП «Інтурист-Вінниця»

3.2. Оптимізація таргетованої реклами та контент-маркетингу

3.3. Оцінка ефективності запропонованих заходів

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

Продовження Додатку Д

Тема «Внутрішній туризм в Україні: стан та перспективи розвитку»
(за матеріалами Фізичної особи-підприємця Дехтяренка Сергія Сергійовича
туристична агенція «Патріот», м. Житомир)

ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

1.1. Сутність та особливості внутрішнього туризму

1.2. Сучасні тенденції розвитку внутрішнього туризму в Україні

1.3. Міжнародний досвід розвитку внутрішнього туризму

РОЗДІЛ 2. АНАЛІЗ ДІЯЛЬНОСТІ ТУРИСТИЧНОЇ АГЕНЦІЇ «ПАТРІОТ» НА РИНКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ

2.1. Загальна характеристика та організаційно-економічний аналіз туристичної агенції «Патріот»

2.2. Роль туристичної агенції «Патріот» у розвитку внутрішнього туризму України

2.3. Проблеми просування та реалізації туристичних продуктів внутрішнього туризму в ТА «Патріот»

РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ РОЗВИТКУ ВНУТРІШНЬОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ НА ПРИКЛАДІ ТА «ПАТРІОТ»

3.1. Механізми реалізації та маркетингові стратегії для ТА «Патріот»

3.2. Оцінка ефективності пропонованих заходів

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТКИ

ДОДАТОК Е

Приклад оформлення рисунку в роботі та посилання на нього

Частка напрямків міжнародного туризму в загальній структурі продуктового портфелю ТОВ «ТКБ» представлена на рис. 2.5.

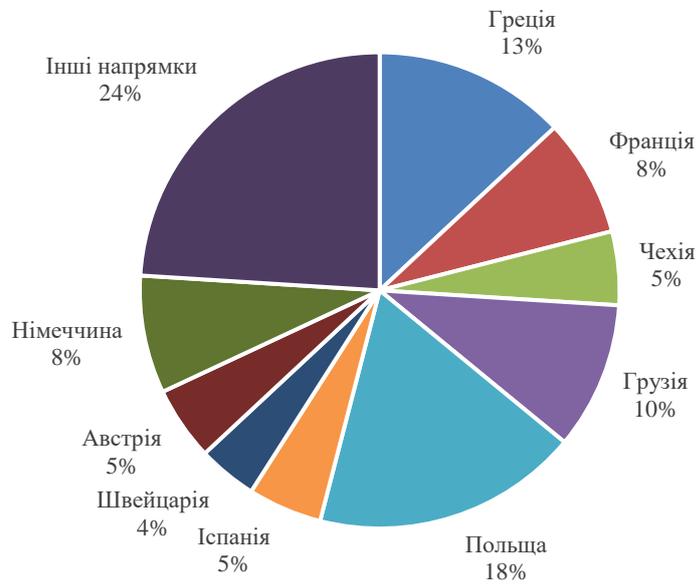

Рисунок 2.5 – Частка напрямків міжнародного туризму в загальній структурі продуктового портфелю ТОВ «ТКБ» у 2024 р., %

ДОДАТОК Ж

Приклад оформлення рисунку в додатках та посилання на нього

Рисунок В.1 – Частка напрямків національного туризму в загальній структурі продуктового портфелю ТОВ «ТКБ» у 2024 р.

ДОДАТОК И

Приклад оформлення таблиці в роботі та посилання на неї

Найбільш відвідувані українцями країни світу у 2020-2021 рр. представлені в табл. 2.1.

Таблиця 2.1 – Топ-10 країн, до яких виїжджали громадяни України в 2020-2021 р., осіб [11]

Країна	Роки		Відхилення 2020/2021	
	2020	2021	Абсолютне	Відносне
Польща	1900000	4490000	2590000	136,32
Туреччина	774500	2050000	1275500	164,69
Угорщина	671000	1720000	1049000	156,33
Єгипет	705000	1460000	755000	107,09
росія	372000	918000	546000	146,77
Румунія	294000	825000	531000	180,61
Республіка Молдова	107000	380000	273000	255,14
Словаччина	112000	343000	231000	206,25
Німеччина	213600	267000	53400	25,00
Білорусь	114000	213000	99000	86,84
Усього	5263100	12666000	7402900	24,1

ДОДАТОК К

Приклад оформлення таблиці в додатку та посилання на неї

Таблиця Б.1 – SWOT-аналіз ТОВ «ТКБ»

Сильні сторони	Слабкі сторони
Великий досвід роботи на ринку	Недоліки в рекламній політиці
Популярність імені / бренду	Недосконалість SMM-стратегії
Однотимчасне використання можливостей туристичного оператора та туристичного агента	Недостатньо активне просування туристичного продукту на ринок
Висока кваліфікація персоналу	Сезонний характер попиту на надавані послуги
Широкий асортимент надаваних послуг	Обмеженість бюджету на маркетинг
Висока якість надаваних послуг	
Гнучка цінова політика	
Сформована система управління, наявність маркетолога та SMM-фахівця	
Можливості	Загрози
Зменшення кількості конкурентів та їх ослаблення	Продовження війни росії проти України, наростання ризиків безпекового характеру
Диверсифікація туристичного продукту	Знецінення національної валюти, зростання інфляції
Розширення асортименту надаваних послуг	Зниження купівельної спроможності населення
Вдосконалення SMM-стратегії	Посилення конкуренції на ринку галузі
Збільшення кількості клієнтів	Загострення пандемії covid-19
Збільшення кількості співробітників	

ДОДАТОК Л

Приклад оформлення формул у тексті роботи

Рівень утримання клієнтів (CRR) розрахуємо за формулою:

$$CRR = ((CE - CN) / CS) \times 100\% \quad (2.1)$$

де CE – кількість клієнтів на кінець досліджуваного періоду,

CN – кількість нових клієнтів, які скористалися послугами підприємства протягом досліджуваного періоду,

CS – кількість клієнтів на початку досліджуваного періоду.

Цінність одного клієнта (CLV) розрахуємо за формулою:

$$CLV = AOV * PRP * Lifetime \quad (2.2)$$

де AOV – середня вартість замовлення або середній чек (грн.),

RPR – середня частота повторних покупок,

Lifetime – середня тривалість взаємодії з клієнтом (років).